

19 TEMMUZ 2008 - 2008/2. DÖNEM
SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK
HUKUK SINAVI
SORU VE CEVAPLARI

SORU 1:

4857 sayılı İş Kanunu hükümleri uyarınca;

- a) İş sözleşmelerinin yazılı şekilde düzenlenmesi konusunda bildiklerinizi kısaca açıklayınız.
- b) Çeşitlerine göre iş sözleşmelerinin yazılı şekil şartını belirtiniz.

CEVAP 1:

a) Genel olarak iş sözleşmelerinde yazılı şekil şartı,

4857 sayılı İş Kanunu'nun 8. maddesi, **"İş sözleşmesi, Kanunda aksi belirtilmedikçe, özel bir şekle tâbi değildir."** Hükmünü amirdir.

Buna göre iş sözleşmeleri, yasalarda öngörülen haller hariç esas itibariyle yazılı şekle tabi değildir. Genel kural böyle olmakla birlikte, bazı durumlarda iş sözleşmelerinin yazılı şekilde yapılması zorunludur.

Yazılı sözleşme yapılmayan hallerde işveren işçiye en geç iki ay içinde genel ve özel çalışma koşullarını, günlük ya da haftalık çalışma süresini, temel ücreti ve varsa ücret eklerini, ücret ödeme dönemini, süresi belirli ise sözleşmenin süresini, fesih halinde tarafların uymak zorunda oldukları hükümleri gösteren yazılı bir belge vermekle yükümlüdür. Süresi bir ayı geçmeyen belirli süreli iş sözleşmelerinde bu fıkra hükmü uygulanmaz. İş sözleşmesi iki aylık süre dolmadan sona ermiş ise, bu bilgilerin en geç sona erme tarihinde işçiye yazılı olarak verilmesi zorunludur.

b) Çeşitlerine göre iş sözleşmelerinde yazılı şekil şartı,

- I. Geçici iş ilişkisi:
Geçici iş ilişkisi altı ayı geçmemek üzere yazılı olarak yapılması gerekmektedir.
- II. Belirli ve belirsiz iş sözleşmeleri:
Belirli süreli iş sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması şarttır. Belirsiz süreli iş sözleşmelerinin yazılı şekilde yapılması şart değildir. Ancak süresi bir yıl ve daha fazla olan iş sözleşmelerinin yazılı şekilde yapılması zorunludur.
- III. Çağrı Üzerine Çalışma :
Çağrı üzerine iş ilişkisinin yazılı sözleşme ile düzenlenmesi şarttır.

- IV. Takım sözleşmesi:
İş Kanunu'nun 16. maddesi uyarınca takım sözleşmesinin, oluşturulacak iş sözleşmeleri için hangi süre kararlaştırılmış olursa olsun, yazılı yapılması gerekir.
- V. Çocuk ve gençlerle yapılan iş sözleşmesi:
İşverenler, çocuk ve genç işçinin velisi veya vasisi ile yazılı iş sözleşmesi yapmak zorundadır.
- VI. Deneme süreli iş sözleşmesi:
Deneme süreli iş sözleşmesinin yazılı yapılması gerekir.
- VII. Sürekli ve süreksiz işlerdeki iş sözleşmeleri:
Süreksiz iş sözleşmesinin yazılı yapılması gerekir. Sürekli iş sözleşmesinin yazılı yapılması şart değildir.
- VIII. Kısmî süreli ve tam süreli iş sözleşmeleri:
Kısmî süreli işlerin sözleşme ile düzenlenmesi şarttır. Tam süreli işlerde sözleşme yapılması şart değildir.

SORU 2:

1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa göre, sigortalı sayılanları sayınız.

CEVAP 2:

1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa göre; Kanunla ve Kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulu sosyal güvenlik kuruluşları kapsamı dışında kalan ve herhangi bir işverene hizmet akdi ile bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan;

- Esnaf ve sanatkârlar ile diğer bağımsız çalışanlardan ticari kazanç veya serbest meslek kazancı dolayısıyla gerçek veya basit usulde gelir vergisi mükellefi olanlar ile gelir vergisinden muaf olanlardan Esnaf ve Sanatkâr Sicili ile birlikte kanunla kurulu meslek kuruluşuna usulüne uygun olarak kayıtlı olanlar,
- Kollektif şirketlerin ortakları,
- Adi Komandit şirketlerin komandite ve komanditer ortakları,
- Limited şirketlerin ortakları,
- Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komandite ortakları,
- Donatma iştirakleri ortakları,
- Anonim şirketlerin kurucu ortakları ile yönetim kurulu üyesi olan ortakları, sigortalı sayılırlar.

Diğer bir deyimle Bağ-Kur'lu sayılmak için, ya belli şirketlerin ortaklarından olmak veya belli meslek gurubuna girmek, başka sosyal güvenlik kurumunun kapsamında olmamak ve hizmet akdi ile bir işverene bağlı olmadan kendi nam ve hesabına çalışmak gerekmektedir.

SORU 3:

Hak kavramını tanımlayınız. Hakkın türlerini sadece sayınız

CEVAP 3:

Hak, hukuken korunan ve sahibine (veya temsilcisine) bu korumadan yararlanma yetkisi tanınan menfaattir (çıkardır). Korunan bu çıkarın ilişkin olduğu alana göre, hakkın türü de değişmektedir.

Hak sahibi gerçek veya tüzel kişilerdir. Hayvanlar ve eşyalar hak sahibi olamazlar.

Hakkın türleri aşağıda belirtilmiştir:

- 1-Kamu hakları,
- 2-Özel haklar.

- a) Mutlak haklar-nisbi haklar,
- b) Mal varlığı hakları-şahıs varlığı hakları,
- c) Kişiye bağlı olan haklar,
- d) Yenilik doğuran haklar.

SORU 4:

Ticari defterlerin delil kudretini kısaca açıklayınız.

CEVAP 4:

Ticari defterlerle ispat konusu Ticaret Kanunu'nun 82-86. maddelerinde düzenlenmiştir. Ticari defterler sahibi lehine ve aleyhine delil (kanıt) teşkil edebilir.

- a) Ticari defterlerin sahibi aleyhine delil olması

Taraflardan biri, iddiasını sadece karşı tarafın defterleriyle ispat etmek istediğini, yani karşı tarafın (hasmın) ticari defterlerinin içeriğini kabul edeceğini mahkeme önünde bildirirse (**delilin hasrı**), bu durumda bazı şartların varlığı halinde, **karşı tarafın ticari defterleri kendi aleyhine delil teşkil eder**. Ancak bunun için delilini hasreden tarafın tacir olması şart değildir. Gerekli olan karşı tarafın (hasmın) tacir olmasıdır.

Delilini hasreden taraf, bu suretle ispatla yükümlü olduğu vakıyı ispat için karşı tarafın (hasmın) ticari defterlerinden başka kanıt olmadığını bildirmektedir.

- b) Ticari defterlerin sahibi lehine delil olması

Bir kimsenin düzenlemiş olduğu belgelerin kendi lehine delil sayılması, **kural olarak mümkün değildir**. Fakat Ticaret Kanunu bu kurala istisna getirmiş ve bazı koşulların varlığı halinde ticari defterlerin sahibi lehine delil olabileceğini kabul etmiştir. Bu koşullar aşağıda belirtilmiştir.

- i. Her iki tarafta **tacir** olmalıdır.
- ii. Uyuşmazlık her iki tarafın da defterlerine geçirmesi gereken bir **ticari işten** kaynaklanmalıdır.

- iii. Ticari defterler **kanuna uygun** olarak tutulmuş olmalıdır.
- iv. Defter kayıtları **birbirini doğrulamalıdır**.
- v. Karşı taraf ileri sürülen iddiayı, **kendi defter kayıtları veya diğer geçerli kanıtlarla çürütememiş olmalıdır**.
- vi. Defter sahibi **yemin etmiş** olmalıdır.